

12. Vedernikov, Yu. (2009). Kuchuk A.M. Pravookhoronna diyal'nist' v Ukrayini: teoretyko-pravovyy aspekt. K.: Knowledge of Ukraine. [in Ukrainian].
13. Tammy Rinehart Kochel, Jacinta M. Gau (2019). Examining Police Presence, Tactics, and Engagements Facilitators of Informal Social Control in High-Crime Areas, *Justice Quarterly*. URL: https://www.psn.police.uk/advice_information (accessed: 27.12.2019).
14. Konovalenko-Montzolevska, N. (2013). Svobody lyudyny i mozhlyvosti yikhnoho zabezpechennya derzhavoyu: evolyutsiya sotsial'no-filosofskoho doslidzhennya. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Filosofiya – Bulletin of the Kharkov National Pedagogical University named after GS Skovoroda. Philosophy*, 41(2), 16-27. [in Ukrainian].
15. Shvets, D. (2017). Pravookhoronna funktsiya derzhavy: teoretyko-metodolohichni ta istoryko-pravovi problemy. Kharkiv. [in Ukrainian].
16. Bezpalova, O. (2014). Administratyvno-pravovyy mekhanizm realizatsiyi pravookhoronnoyi funktsiyi derzhavy: monohrafiya. Kharkiv: NikaNova. [in Ukrainian].
17. Kuzmenko, O. (2016). Zavadannya Natsional'noyi politysi Ukrayiny: problemy pravovoho rehulyuvannya. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 2, 200-201. [in Ukrainian].
18. Pro Natsional'nu politysiu Zakon Ukrayiny [«On the National Police» the Law of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (accessed: 27.12.2019). [in Ukrainian].
19. Lastovich, D. (2016). Mistse ta znachennya polityseys'kykh posluh v diyal'nosti natsional'noyi politysi. *Forum prava – Forum right*, 1, 141-146. [in Ukrainian].
20. Tymoschuk, V., & Kirmach, A. (2005). Otsinka yakosti administratyvnykh posluh K.: Fakt. [in Ukrainian].
21. Ofitsynyy sayt Holovnoho servisnoho tsentru MVS Ukrayiny [The official site of the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Retrieved from <http://hsc.gov.ua/poslugi/poslugi-shh-nadayutsya-servisnimi-tsentram/> (accessed: 27.12.2019). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 27.12.2019

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.18>

Терещук Галина Андріївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та
фінансового права
Тернопільського національного економічного університету
 e-mail: terewyk333@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8783-956X>

ПРИНЦИП ТРАНСПАРЕНТНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ЕЛЕКТРОННА ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЗОРОСТІ

У статті проаналізовано специфіку реалізації принципу транспарентності в органах виконавчої влади в частині використання новітніх засобів інформаційного менеджменту: подання електронних звернень та публічних електронних запитів; публікація відкритих даних; підвищення якості інформаційних продуктів. Електронна транспарентність в органах виконавчої влади – це основоположна засада організації публічного адміністрування, яка передбачає впровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних інструментів з метою створення умов для забезпечення обізнаності громадського суспільства про інституцію та напрямки діяльності органів виконавчої влади, їх посадових осіб. Передумовами розвитку діджиталізації та електронізації прозорості в органах виконавчої влади є: збільшення обсягу електронних звернень; виконання міжнародних зобов'язань з інформаційно-правового розвитку, в тому числі у зв'язку із приєднанням до Міжнародної хартії відкритих даних; необхідність підвищення культури менеджменту даних в епоху інформаційної перенасиченості; посилення вимог до публічної підвітності тощо. Єдиний державний портал відкритих даних – це Інтернет-платформа, створення якої передбачено для: масштабування транспарентності публічної влади; уніфікації збору публічної інформації, розпорядниками якої є органи державної влади; здійснення контролю якості та повноти виконання вимог інформаційного законодавства та законодавства про доступ до публічної інформації в частині публікації відкритих публічних даних; забезпечення міжвідомчої комунікації та розбудови проектів на основі відкритих даних; організації методологічної, технічної підтримки в напрямку збору, обробки та публікації відкритих даних. Організація роботи для споживачів публічних відкритих даних у Єдиному державному порталі відкритих даних побудована за принципами пошуку та роботи: *наборів даних за групами*: будівництво; економіка; освіта і культура;

сільське господарство; транспорт; земля; охорона здоров'я; соціальний захист; фінанси; екологія, молодь і спорт; податки; стандарти; юстиція; *відкритих публічних даних за розпорядниками*: міністерства; державні служби; державні агентства; державні інспекції; центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; інші органи влади; національні комісії; *відкритих публічних даних в розрізі регіонів*; *відкритих публічних даних за ключовими словами*; *відкритих публічних даних за форматами даних*: XLSX, XLS, CSV, DOC, DOCX, ZIP, XML, PDF, CSV. Прозорість в органах виконавчої влади – це не тільки принцип, виконання положень якого є обов'язком; саме інформаційна відкритість стала необхідністю нормального функціонування суспільства. Якщо зважити, що рівень обізнаності громадськості у різних видах публічної інформації, то, звичайно, можливо встановити певну пріоритетність відомостей. Певні види інформації мають бути априорі не те що публічними чи відкритими, а максимально доступним та інтерабельними для сприйняття. Одним із таких видів є екологічна інформація, або інформація про стан довкілля.

Ключові слова: електронна прозорість, інформаційний продукт, відкриті дані, органи виконавчої влади, обізнаність.

Tereshchuk G. THE PRINCIPLE OF TRANSPARENCY IN THE ACTIVITIES OF THE EXECUTIVE AUTHORITIES: ELECTRONIC TRANSPARENCY AND THE DIGITALIZATION OF TRANSPARENCY

The article is analyzed the specifics of the implementation of the principle of transparency in the executive authorities in terms of the use of the latest information management tools: submission of electronic appeals and public electronic inquiries; publication of open data; improving the quality of information products. Electronic transparency in the executive bodies is the basic principle of public administration, which envisages the introduction of modern information and telecommunication tools in order to create conditions for ensuring the awareness of the public society about the institution and directions of the activity of the executive bodies, their officials. The prerequisites for the development of transparency electronization in the public administration are: an increase in the volume of electronic appeals; fulfillment of international obligations in the field of information and legal development, including in connection with accession to the International Charter of Open Data; the need to enhance the data management culture in an era of information glut; tightening public accountability requirements and more. The United State Open Data Portal is an Internet platform, the creation of which is intended for: scaling the transparency of public authority; unification of the collection of public information managed by public authorities; quality control and completeness of the requirements of information legislation and legislation on access to public information regarding the publication of open public data; providing inter-agency communication and project development based on open data; organization of methodological, technical support towards the collection, processing and publication of open data. The organization of work for consumers of public open data in the United State Open Data Portal is built on the principles of search and work: datasets by groups: construction; economy; education and culture; agriculture; transport; land; health care; the social protection; finances; ecology, youth and sports; taxes; standards; justice; open public data by managers: ministries; public services; state agencies; state inspections; central executive bodies with special status; other authorities; national commissions; open public data by region; open public keyword data; open public information by data formats: XLSX, XLS, CSV, DOC, DOCX, ZIP, XML, PDF, SSV. Transparency in executive bodies is not only a principle that is bound by compliance; it is information openness that has become a necessity for the proper functioning of society. Considering that the level of public awareness in different types of public information, it is, of course, possible to set a certain priority of information. Certain types of information should be a priori not public or open, but as accessible and interoperable as possible. One of these is environmental information or environmental information.

Keywords: e-transparency, information product, open data, executive authorities, awareness.

Постановка проблеми. Серед усіх гілок влади, діяльність органів виконавчої влади є найбільш наближеною до громадян. Ефективне державне управління не здатне створити нормальні умови для розвитку суспільства в цифрову епоху за умови його інформаційної «закритості». Громадськість, використовуючи сучасні електронні канали комунікації із органами публічної влади бере участь у державотворчих процесах, здійснює контроль публічного управління та висвітлює корупційні прояви. Втім, сучасна прозорість це не тільки готовність до комунікації, а й створення сучасної інформаційної інфраструктури та публічного інформаційного продукту, який сприятиме забезпеченню обізнаності громадського суспільства у сфері державно-управлінських процесів. Впровадження електронних технологій в політику прозорості є складним не тільки технічним, а й юридичним завданням. Аналіз нормативних актів свідчить про початковий етап зародження реалізації принципу електронної прозорості в органах виконавчої влади. З урахуванням цього, доктринальне супроводження інформаційних процесів у сфері реалізації принципу прозорості органів виконавчої влади є актуальним та необхідним напрямком наукової діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання забезпечення принципу прозорості державних органів досліджувались такими вченими, як Бесяков К., Брижко В., Гавловський В., Грищак С., Калюжний Р., Катеринчук І., Пилипчук В., Цимбалюк В., Шамрай В., Швець М., Федотов М. та ін.

Метою статті є проведення аналізу інформаційно-правових особливостей реалізації принципу прозорості в умовах діджиталізації публічної владної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на те, що так званий основоположний інформаційний акт – Закон України «Про інформацію» був прийнятий ще у 1992 році, з того часу до нього було внесено вже більше 15 змін. Натомість, Закон України «Про доступ до публічної інформації», метою якого є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації [11], прийнятий лише у 2011 році. З 2011 року посилення принципу прозорості в роботі органів виконавчої влади відмічається в напрямку

інформатизації, цифровізації та діджиталізації. Черговим етапом удосконалення інституції транспарентності публічної влади є прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» №2260 від 11.10.2019 року, в напрямку розширення електронної форми комунікації між громадянами, інститутами громадянського суспільства та державними органами [9]. З урахуванням таких інновацій, феномен *електронної* транспарентності стає не доктринальним терміном, а практичною реальністю для кожного громадянина у його праві бути поінформованим про державницькі процеси.

Передумовами розвитку діджиталізації та електронізації прозорості в органах виконавчої влади є: збільшення обсягу електронних звернень; виконання міжнародних зобов'язань з інформаційно-правового розвитку, в тому числі у зв'язку з приєднанням до Міжнародної хартії відкритих даних; необхідність підвищення культури менеджменту даних в епоху інформаційної перенасиченості; посилення вимог до публічної підзвітності тощо.

Поряд з численними законодавчими змінами, можна окреслити новий порядок комунікації органів виконавчої влади та громадян, обумовлений діджиталізацією державно-правових та політико-економічних процесів. Мова йде про електронізацію звернень. Якщо раніше увага законодавця була прикута до паперової складової функціонування органів державної влади, зокрема органів виконавчої влади, то станом на сьогодні їх транспарентний вектор діяльності трансформується у більш оптимізовану та зручну для населення складову.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань державної служби та електронного документообігу» з-поміж іншого регламентовано внесення змін до Закону України «Про звернення громадян», зокрема статтю 3 доповнено новою частиною, згідно з якою письмова форма документа – форма документа, яка передбачає фіксацію його змісту у паперовій або електронній формі (у тому числі в автоматичному режимі). Документ, складений в електронній формі, повинен відповідати вимогам законодавства.

При цьому, можна окреслити і зміни до Закону України «Про доступ до публічної інформації», а саме: доповнено ст. 10² нормою аналогічною, що закріплена в ст. 3 Закону України «Про звернення громадян», якою надано визначення письмової форми документу; виключено в ст. 19 право подавати запит на інформацію факсом; доповнено Закон нормою про не обов'язковість застосування електронного цифрового підпису при надсиланні запиту на інформацію з використанням засобів електронного зв'язку; доповнено частинами 3¹ та 4¹. За визначенням ч. 3¹, запит на інформацію може бути складений як електронний документ з дотриманням вимог законодавства та надсилатися електронними засобами зв'язку». Ч. 4¹ регламентовано, що документ, який складений в електронній формі з дотриманням вимог законодавства, має однакову юридичну силу з документом в письмовій формі з власноручним підписом» [10].

Такі нормативно-правові конструкції дають підстави стверджувати, що Україна виходить на новий етап розвитку прозорості функціонування органів державної влади. Ці зміни, як створюють додаткові можливості, так і обумовлюють нові виклики як для громадського суспільства, так і для публічних адміністрацій.

Актуальність інтеграції законодавчих ініціатив в реалізацію принципу транспарентності обумовлюється, в першу чергу, підвищенням обсягу електронних форм взаємодії, що є закономірним в аспекті розвитку інформаційних технологій. З кожним днем обсяг звернень, надісланих до органів виконавчої влади електронною формою, збільшується у порівнянні із надсиланням звернень паперовою формою. Так, через рубрику «Електронне звернення», розміщеної на офіційному веб-сайті Міністерства, надійшло 646 електронних звернень [1]. У Міністерстві внутрішніх справ України звітують, що за перше півріччя 2019 року електронною поштою було отримано 2 387 запитів на інформацію, що є найбільшою за обсягом серед інших форм звернення [6], та становить більше 60 відсотків від загального обсягу.

У Звіті про надходження та розгляд запитів на отримання публічної інформації Міністерства екології та природних ресурсів України за вересень 2019 року вказано, що 80% звернень надіслано електронною поштою [4]. Схожа динаміка зберігається протягом усього 2019 року. У Міністерстві розвитку громад та територій України інформують, що за третій квартал 2019 року електронною поштою надіслано звернень 184, поштою 70, на особистому прийомі, телефоном звернення не приймалися [5].

Електронна транспарентність органів виконавчої, без сумніву, потребує підвищення якості до даних, які публікуються для загального поширення. На відміну від паперової форми, електронні відомості розкривають широкий потенціал обробки даних, її подальшої візуалізації. Кінцевий інформаційний продукт обробки електронних даних є простим, зрозумілим та легкодоступним для різних соціальних верств населення та зацікавлених осіб.

Одним із сучасних видів публічної інформації є відкриті дані. У 2016 році Україна приєдналася до Міжнародної хартії відкритих даних [3], таким чином декларуючи про те, що вона бере на себе зобов'язання із інтеграції відповідних зобов'язань в норми національного законодавства.

Згідно з ч. 1 ст. 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація у формі відкритих даних – це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання [11].

Публічні відкриті дані – це не лише певна інформація, що знаходиться у вільному доступі, але й юридична та технічна відкритість, як зазначає М. С. Ковтун та Н. О. Хрякова. Юридична відкритість означає можливість отримувати дані на законних підставах, використовувати їх та розповсюджувати відповідно до законодавства [7, с. 67]. При цьому, на відміну із електронних даних, які розміщуються на веб-сайтах, відкриті дані публікуються у структурованому вигляді, що дає можливість не тільки їх перегляду, а й конвертації, обробки, вивантаження тощо.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» вимагає у розпорядників інформації, органів виконавчої влади надавати публічну інформацію у формі відкритих даних як на запит, так і оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах [11]. Це означає цілковиту відкритість даних для їх вільного обігу усіх зацікавлених верств громадського суспільства.

Частиною 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачається, що перелік наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, вимоги до формату і структури таких наборів даних, періодичність їх оновлення визначаються Кабінетом Міністрів України. При цьому, до такого переліку Кабінет Міністрів України обов'язково включає інформацію, доступ до якої у формі відкритих даних передбачено законом [11]. На виконання зазначеної норми, Кабінетом Міністрів України затверджено Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних від 21 жовтня 2015 року № 835. Важливим в даному випадку є п. 1 зазначеного Положення, яким передбачено принципи опублікування відкритих даних органами державної влади: відкритість за замовчуванням; оперативність і чіткість; доступність і використання; порівнянність та інтегрованість; покращене урядування і залучення громадян; інклюзивний розвиток та інновації [13]. Пунктом 4 зазначеного Положення також встановлено, що набори даних завантажуються та регулярно оновлюються розпорядником інформації на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, розміщується у глобальній мережі Інтернет за адресою: <https://data.gov.ua/> [13].

Організація роботи для споживачів публічних відкритих даних у Єдиному державному порталі відкритих даних побудована за принципами пошуку та роботи:

1) *наборів даних за групами:* будівництво; економіка; освіта і культура; сільське господарство; транспорт; земля; охорона здоров'я; соціальний захист; фінанси; екологія, молодь і спорт; податки; стандарти; юстиція;

2) *відкритих публічних даних за розпорядниками:* міністерства; державні служби; державні агентства; державні інспекції; центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; інші органи влади; національні комісії;

3) *відкритих публічних даних в розрізі регіонів;*

4) *відкритих публічних даних за ключовими словами;*

5) *відкритих публічних даних за форматами даних:* XLSX, XLS, CSV, DOC, DOCX, ZIP, XML, PDF, CSV.

Єдиний державний портал відкритих даних – це Інтернет-платформа, створення якої передбачено для: масштабування транспарентності публічної влади; уніфікації збору публічної інформації, розпорядниками якої є органи державної влади; здійснення контролю якості та повноти виконання вимог інформаційного законодавства та законодавства про доступ до публічної інформації в частині публікації відкритих публічних даних; забезпечення міжвідомчої комунікації та розбудови проєктів на основі відкритих даних; організації методологічної, технічної підтримки в напрямку збору, обробки та публікації відкритих даних.

Стан виконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» в частині публікації відкритих даних є різними для кожного відомства. Наприклад, станом на кінець 2019 року жодного набору даних не опубліковано Міністерством охорони здоров'я України. Натомість, позитивним, є той факт, що публікують дані-сети і ті органи влади, які не відмічені в Положенні про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835. Наприклад, Державна прикордонна служба України опублікувала наступні відкриті дані про свою діяльність, що стосується: організаційної структури Державної прикордонної служби України; плати публічних закупівель; звітів про роботу щодо звернень громадян; звіту про використання бюджетних коштів Державної прикордонної служби України [2].

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів опублікувало дані щодо бюджетного запиту, переліку звітів Агентства з розшуку та менеджменту активів, у тому числі річні звіти, звіти щодо задоволення запитів на інформацію, паспорт бюджетної програми на 2019 рік, звіт про виконання паспорта бюджетної програми станом на 1 січня 2019 року [8].

Черговим кроком в удосконаленні механізму публічного адміністрування у сфері відкритих даних є внесення змін до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних від 21 жовтня 2015 року № 835 шляхом доповнення його Порядком щорічної оцінки стану оприлюднення та оновлення відкритих даних розпорядниками інформації на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 409. Суть аудиту

публікації відкритих даних, згідно вищезазначеного Порядку полягає у тому, що до 1 березня щороку, що настає за роком оцінки, розпорядники інформації надсилають Державному агентству з питань електронного урядування заповнену картку оцінки стану оприлюднення і оновлення відкритих даних розпорядниками інформації, яка складається із наступних розділів: політика відкритих даних; потенціал обробки та аналізу відкритих даних; якість відкритих даних; залучення користувачів до системи оприлюднення відкритих даних; вплив відкритих даних [13].

Якщо розглядати принцип транспарентності під кутом процесу, то його природа фактично полягає у передачі інформації від виробника до споживача. Виробник (він же розпорядник) – орган виконавчої влади, а споживач – громадське суспільство. Принципово важливим є усвідомлення того, що шлях публічної інформації від виробника до споживача має бути не тільки швидким та простим. Ідея трансформації публічної інформації до рівня інформаційного продукту полягає в наступному: сегментування аудиторії, щодо якої адресується публічна інформація; завершеність та логічність публічної інформації; зрозумілість, обґрунтованість, наявність висновків.

У результаті формування інформаційного продукту, зацікавленість у публічній інформації буде вищою, а її інформативність матиме ширше коло споживача.

За таким підходом, оцінка механізму реалізації принципу транспарентності формується уявленням про так звану інформаційну обізнаність.

Кластеризація публічної інформації за функціональними напрямками є першим кроком на шляху до підвищення обізнаності про діяльність Міністерства фінансів України.

Транспарентність в органах виконавчої влади – це не тільки принцип, виконання положень якого є обов'язком. Більше того, інформаційна відкритість є необхідністю нормального функціонування суспільства. Якщо зважити рівень обізнаності громадськості у різних видах публічної інформації, то, звичайно, можливо встановити певну пріоритетність відомостей. Певні види інформації мають бути апіорі не те що публічними чи відкритими, а максимально доступним та інтерабельними для сприйняття.

Одним із таких видів є екологічна інформація або інформація про стан довкілля. Право вільного доступу до інформації про стан довкілля є конституційно-правовою гарантією прав людини. Розпорядником зазначеної інформації є Міністерство екології та природних ресурсів України. Отже, цілком обґрунтованим є твердження про те, що в епоху розвитку інформаційних технологій, медійних засобів та мережі Інтернет, екологічна інформація повинна мати найвищий критерій якості, доступності отримання та зрозумілості. У Положенні про Державну систему моніторингу довкілля від 30 березня 1998 року № 391 передбачено принципи функціонування екологічної інформації: своєчасності отримання, комплексності оброблення та використання екологічної інформації, що надходить і зберігається в системі моніторингу; об'єктивності первинної, аналітичної і прогнозуальної екологічної інформації та оперативності її доведення до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, засобів масової інформації, населення України, заінтересованих міжнародних установ та світового співтовариства [12].

Натомість, в Україні станом на кінець 2019 року немає єдиної автоматизованої системи моніторингу стану довкілля, яка б відображала у зручний для користувачів спосіб всі дані щодо стану довкілля, забрудненості територій, погодних та кліматичних змін, прогнозів тощо. На наш погляд, в даному випадку якість реалізації принципу транспарентності у сфері поширення екологічної інформації має оцінюватись не обсягом відкритості даних, а якістю, системністю, швидкістю отримання актуальної екологічної інформації.

Висновки. Електронна транспарентність в органах виконавчої влади – це основоположна засада організації публічного адміністрування, яка передбачає впровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних інструментів з метою створення умов для забезпечення обізнаності громадського суспільства про інституцію та напрямки діяльності органів виконавчої влади, їх посадових осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у 2018 році: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c0c0f616-f3e5-465e-b2efmiGromadianU2018-Rotsi> (дата завершення: 08.01.2020).

2. Державна прикордонна служба України : відомості із Єдиного порталу відкритих даних URL: <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-prykordonna-sluzhba-ukrayiny> (дата завершення: 08.01.2020).

3. Деякі питання приєднання до Міжнародної хартії відкритих даних : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 686-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/686-2016-%D1%80> (дата завершення: 08.01.2020).

4. Звіт про надходження та розгляд запитів на отримання публічної інформації Міністерства енергетики та захисту довкілля України за вересень 2019 року : відомості із офіційного веб-сайту Міністерства екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua/news/33190.html> (дата завершення: 08.01.2020).

5. Звіт про стан виконання запитів на публічну інформацію за III квартал 2019 року : відомості із офіційного веб-сайту Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/gromadska-priymalna/public-info/zvit-pro-stan-vikonannya-zapitiv-na-publichnu>

informatsiyu/zvit-pro-stan-vikonannya-zapitiv-na-publichnu-informatsiyu-za-iii-kvartal-2019-roku-2/(дата завершення: 08.01.2020).

6. Інформація про стан розгляду запитів на інформацію в Міністерстві внутрішніх справ України за I півріччя 2019 року: відомості із офіційного веб-сайту Міністерства внутрішніх справ (<https://mvs.gov.ua/>). URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/6101_Informaciya_pro_stan_rozglyadu_zapitiv_na_informaciyu_v_Ministerstvi_vnutrishnih_sprav_Ukraini_za_I_pivrichchya_2019_roku.htm (дата завершення: 08.01.2020).

7. Ковтун М.С., Хрякова Н.О. Відкриті дані в Україні: сутність та стан розвитку. *Форум права*. 2018. № 2. С. 66–73. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2018_2_10.pdf (дата завершення: 09.01.2020).

8. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: відомості із Єдиного порталу відкритих даних (<https://data.gov.ua/>). URL: <https://data.gov.ua/organization/natsionalne-ahentstvo-ukrayiny-z-pytan-vyavlennia-rozshuku-ta-upravlinnia-aktyvamy-oderzhanymu> (дата завершення: 09.01.2020).

9. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» № 2260 від 11.10.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065 (дата завершення: 08.01.2020).

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань державної служби та електронного документообігу: Закон України від 06.12.2019 № 2260: URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065 (дата завершення: 08.01.2020).

11. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17> (дата завершення: 08.01.2020).

12. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 30.03.1998 № 391 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/391-98-%D0%BF> (дата завершення: 08.01.2020).

13. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік, Порядок від 21.10.2015 № 835 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/835-2015-%D0%BF> (дата завершення: 08.01.2020).

REFERENCES:

1. Analitichna zapyska pro stan roboty zi zvernennyamy hromadyan u 2018 rotsi: Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta sil's'koho hospodarstva Ukrayiny [Analytical note on the state of work with citizens' appeals in 2018: Ministry of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine] URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c0c0f616-f3e5-465e-b2efmiGromadianU2018-Rotsi> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

2. Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrayiny : vidomosti iz Yedynoho portalu vidkrytykh danykh [State Border Guard Service of Ukraine: information from the Unified Open Data Portal] (<https://data.gov.ua/>). URL: <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-prykordonna-sluzhba-ukrayiny> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

3. Deyaki pytannya pryednannya do Mizhnarodnoyi khartiyyi vidkrytykh danykh : Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 22.09.2016 № 686-r [Some Issues of Accession to the International Charter of Open Data] // База даних «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/686-2016-%D1%80> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

4. Zvit pro nadkhodzhennya ta roz-hlyad zapytiv na otrymannya publichnoyi informatsiyi Ministerstva enerhetyky ta zakhystu dovkillya Ukrayiny za veresen' 2019 roku : vidomosti iz ofitsynoho veb-saytu Ministerstva ekolohiyi ta pryrodnykh resursiv Ukrayiny. URL: <https://menr.gov.ua/news/33190.html> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

5. Zvit pro stan vykonannya zapytiv na publichnu informatsiyu za III kvartal 2019 roku : vidomosti iz ofitsynoho veb-saytu Ministerstva rozvytku hromad ta terytoriy Ukrayiny. [Report on the receipt and consideration of requests for public information] URL: <http://www.minregion.gov.ua/gromadska-priymalna-public-info/zvit-pro-stan-vikonannya-zapitiv-na-publichnu-informatsiyu/zvit-pro-stan-vikonannya-zapitiv-na-publichnu-informatsiyu-za-iii-kvartal-2019-roku-2/> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

6. Informatsiya pro stan roz-hlyadu zapytiv na informatsiyu v Ministerstvi vnutrishnikh sprav Ukrayiny za I pivrichchya 2019 roku: vidomosti iz ofitsynoho veb-saytu Ministerstva vnutrishnikh sprav (<https://mvs.gov.ua/>). [Information on the status of requests for information in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for the first half of 2019: information from the official website of the Ministry of Internal Affairs] URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/6101_Informaciya_pro_stan_rozglyadu_zapitiv_na_informaciyu_v_Ministerstvi_vnutrishnih_sprav_Ukraini_za_I_pivrichchya_2019_roku.htm (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

7. Kovtun M. S., Khryakova N. O. Vidkryti dani v Ukrayini: sutnist' ta stan rozvytku [Open data in Ukraine: nature and state of development]. *Forum prava: elektron. nauk. fakhove vyd.* 2018. № 2. С. 66–73. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2018_2_10.pdf (accessed: 09.01.2019). [in Ukrainian].

8. Natsional'ne ahent'stvo Ukrayiny z pytan' vyyavlennya, rozshuku ta upravlinnya aktyvamy, oderzhanymy vid koruptsiynykh ta inshykh zlochyniv: vidomosti iz Yedynoho portalu vidkrytykh danykh (<https://data.gov.ua/>).

[National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes] URL: <https://data.gov.ua/organization/natsionalne-ahentstvo-ukrayiny-z-pytan-vyivlennia-rozshukata-upravlinnia-aktyvamy-oderzhanymy> (accessed: 09.01.2019). [in Ukrainian].

9. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrayiny» № 2260 vid 11.10.2019. [Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine”] URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065 (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

10. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo vdoskonalennya okremykh pytan' derzhavnoyi sluzhby ta elektronnoho dokumentoobihu [On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Improvement of Certain Issues of Civil Service and Electronic Document Management]: Zakon Ukrayiny vid 06.12.2019 № 2260: URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065 (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

11. Pro dostup do publichnoyi informatsiyi [On access to public information] : Zakon Ukrayiny vid 13.01.2011 № 2939-VI // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro derzhavnu systemu monitorynhu dovkilliya [On approval of the Regulation on the state environmental monitoring system]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny; Polozhennya vid 30.03.1998 № 391 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/391-98-%D0%BF> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro nabory danykh, yaki pidlyahayut' oprylyudnennyu u formi vidkrytykh danykh [On approval of the Regulations on data sets to be disclosed in the form of open data] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny; Polozhennya, Perelik, Poryadok vid 21.10.2015 № 835 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/835-2015-%D0%BF> (accessed: 08.01.2019). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 28.12.2019

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.19>

Шевченко Анна Василівна,

кандидат юридичних наук, суддя Київського

окружного адміністративного суду

e-mail: hrechserge@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6783-9543>

ПРОБЛЕМИ ДОСТУПНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОГО ЗАХИСТУ ПРИ ВИКОНАННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню доступності при виконанні судових рішень в контексті удосконалення судового сервісу.

Автором запропоновано визначення змісту терміну «виконання рішення суб'єктів адміністративно-юрисдикційного захисту на користь заявника у спорах із суб'єктами владних повноважень» як втілення наслідків такого рішення у реальну дійсність, що може проявлятися у відновленні попереднього правового, фінансово-майнового стану, ліквідації дії публічних приписів, які обтяжують або ускладнюють становище особи, компенсації завданих збитків, відновлення, створення інших умов, які слугували підставною звернення за захистом. У статті підкреслено, що в теоретичному контексті судовий контроль є гарантією обов'язковості виконання судових та адміністративних рішень, як ключового принципу адміністративного судочинства. Визначено, що доступність адміністративно-юрисдикційного захисту при виконанні судових рішень забезпечується: належною, прозорою та зрозумілою правовою процедурою; дієвим судовим контролем; якістю написання судового рішення; обґрунтованістю строків виконавчих процедур; уніфікованістю суб'єктів, що реалізують виконавчі процедури; відсутністю надмірного обтяження заявників. Окрім того, зауважено, що переорієнтування філософії виконання судових рішень на сервісний підхід зумовлюється рядом суттєвих переваг: сприяє удосконаленню міжвідомчої комунікації судів та органів державної влади; переорієнтовує увагу та відповідальність за настання правових, організаційних та фінансових наслідків на державного виконавця чи іншу особу, уповноважену на виконання судових рішень; забезпечується якістю судових рішень; підвищує довіру до органів правосуддя та утворює стандарт невідворотності відповідальності; мінімізує обсяг скарг на дії виконавців. У підсумку, констатується неефективність моделі автономного виконання рішення адміністративних судів публічними виконавцями окремої інституції.

Ключові слова: доступність, адміністративне судочинство, виконання судових рішень, якість судових рішень, спрощена процедура, розумність строків.